

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สังคมโลกในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การรับรู้ข้อมูลข่าวสารของมนุษย์ทั่วโลกเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วเช่นกัน ความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ทำให้โลกที่กว้างใหญ่เป็น โลกไร้พรมแดนแห่งการเรียนรู้ สังคมโลกมีการแข่งขันและร่วมมือกันมากขึ้น การจัดการศึกษาจึงจำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลง ผู้เรียนจำเป็นต้องมีทักษะการเรียนรู้เพิ่มขึ้นหลายประการ อาทิ ทักษะทางภาษา ทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ทักษะในการใช้เทคโนโลยี และสื่อสารสนเทศต่าง ๆ รวมทั้งทักษะในการปรับตัว ทักษะในการแก้ปัญหาต่าง ๆ อย่างมีสติ มีเหตุผล การใช้วิจารณญาณในการแยกแยะข้อมูลข่าวสาร เลือกรับสิ่งที่ดีงาม สิ่งที่เป็นคุณประโยชน์ ผู้เรียนควรได้รับการพัฒนาให้เป็นผู้ที่มีความรู้ทันโลกพร้อม ๆ กับการเป็นพลเมืองดีของสังคม สามารถครองตนอยู่ในความดีงาม ความถูกต้อง รอดพ้นจากอบายมุข สิ่งเสพติด สิ่งชั่วร้ายไปในทางเสื่อมสังคมโลกในปัจจุบันและในอนาคตเป็นสังคมแห่งการผสมผสานทางวัฒนธรรมต่างชาติต่างภาษา ผู้เรียนต้องเรียนรู้ที่จะรักเพื่อนมนุษย์ เรียนรู้ที่จะเข้าใจความแตกต่างทางวัฒนธรรม เรียนรู้และเลือกรับแต่สิ่งที่เหมาะสมดีงามเป็นประโยชน์ โดยยังคงรักษาไว้ซึ่งคุณค่าแห่งมรดกทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาของสังคมไทย วิธีที่ดีที่สุดในการพัฒนาเยาวชนให้มีคุณภาพเป็นพลังที่มีคุณค่าของสังคม ประเทศชาติ และของโลก คือ การจัดการศึกษาในระบบโรงเรียน (สำนักงานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2548 : 1)

จากการที่ได้มีการประกาศใช้ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โดยมีผลบังคับใช้มาตั้งแต่วันที่ 20 สิงหาคม พ.ศ. 2542 ซึ่งมีบัญญัติในมาตรา 22 มีความส่วนหนึ่งกำหนดไว้ว่า “การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตัวเองได้ และถือว่า ผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด” นั้น ได้ก่อให้เกิดกระแสความต้องการในการที่จะพัฒนาวิธีการเรียนรู้ในชั้นเรียน ของครูไปทั่วประเทศ เพราะเป็นนโยบายของรัฐที่ต้องการปฏิรูปการศึกษาของชาติ เพื่อให้สามารถสร้างประชากรที่มีคุณภาพตรงตามที่ชาติต้องการยิ่งขึ้น โดยเฉพาะในส่วนของ การปฏิรูปการเรียนรู้ ในสถานศึกษานั้น จะมีจุดมุ่งหมายและความต้องการชัดเจนที่ต้องการให้ครูผู้สอนในทุกวิชา และในทุกระดับชั้นทั้งระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และชั้นอุดมศึกษาได้ยึดหลักการ “ผู้เรียนเป็นสำคัญหรือเป็นศูนย์กลาง” ซึ่งเป็นหลักที่ครูอาจารย์ผู้สอนในวิชาต่าง ๆ ในปัจจุบัน ต้องพยายามหาวิธีการหรือแนวทาง

ปฏิบัติให้เกิดเป็นรูปธรรมจริงในชั้นเรียนให้ได้ (ซึ่งอาจเป็นการเรียนรู้นอกห้องเรียนก็ได้) แต่พบว่าในปัจจุบันก็ยังมีความที่ตัวครูอาจารย์บางคนอาจเกิดความสับสนหรือเข้าใจคลาดเคลื่อนในเรื่องของหลักการที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญหรือเป็นศูนย์กลางนี้อยู่ส่วนหนึ่ง (สุนันทา พรหมบุญ, 2547 : 43-46) รวมทั้งนโยบายด้านการศึกษาของรัฐบาล ต่างมีอุดมการณ์และหลักการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งความรู้หรือสังคมแห่งการเรียนรู้ เพื่อให้คนไทยทั้งปวงได้รับโอกาสเท่าเทียมกันทางการศึกษา เพื่อพัฒนาคน ได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต อันเป็นเงื่อนไขไปสู่ระบบเศรษฐกิจฐานความรู้ ประเภท ๖๕ (2534 : ก) หัวใจของการปฏิรูปการเรียนรู้ คือ ปฏิรูปจากการยึดวิชาเป็นตัวตั้งมาเป็นยึดมนุษย์ หรือผู้เรียนเป็นสำคัญ การเรียนรู้ในสถานการณ์จริงกิจกรรมและการทำงานอันนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนครบทุกด้าน ทั้งทางกาย ทางจิตหรืออารมณ์ ทางสังคมและทางสติปัญญา สุนทรอมรวิวัฒน์ (2543 : ก) การเรียนรู้เป็นการจัดกระบวนการปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับศิษย์ การจัดบรรยากาศ สิ่งแวดล้อม และกิจกรรมที่ก่อให้เกิดความรู้ร่วมกับการฝึกหัดอบรม กาย วาจา ใจ การเผชิญสถานการณ์แก้ปัญหาด้วยการคิดอย่างถูกต้อง กระบวนการเรียนรู้ที่แท้จริง เกิดผลการบูรณาการแก่ผู้เรียน ประสิทธิภาพการเรียนรู้ก็มีมุ่งตรงที่คุณลักษณะของผู้เรียนเป็นสำคัญ เมื่อแนวโน้มของการเรียนการสอนเปลี่ยนไป บทบาทของผู้เรียนมีความสำคัญและเด่นชัดมากขึ้น บทบาทของครูในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำคัญและเด่นชัดมากขึ้น บทบาทของครูในการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับผู้เรียนและบทบาทของผู้บริหารที่จะให้การสนับสนุนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญจะต้องปรับเปลี่ยน

อุดมการณ์สำคัญของการจัดการศึกษาของชาติ คือ การจัดให้มีการศึกษาดลอดชีวิตและสร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ให้การจัดการศึกษาเป็นการสร้างคุณภาพชีวิตและสังคมบูรณาการอย่างสมดุลระหว่างปัญญาธรรม คุณธรรม และวัฒนธรรมเป็นการศึกษาดลอดชีวิตเพื่อคนไทยทั้งปวง มุ่งสร้างพื้นฐานที่ดีตั้งแต่วัยเด็ก ปลูกฝังความเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม พัฒนาความรู้ความสามารถเพื่อการทำงานที่มีคุณภาพ (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน), 2549 : 3 - 6) การศึกษาเป็นกระบวนการของการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้เจริญงอกงามเป็นการพัฒนาสังคม พัฒนาประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้าอย่างยั่งยืน การศึกษาจึงเปรียบเหมือนหัวใจของการพัฒนาคุณภาพชีวิตและการพัฒนาประเทศ โรงเรียนคือแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญที่จะพัฒนาเยาวชนให้มีคุณภาพ มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ พร้อมทั้งจะเป็นพลังที่มีคุณค่าของสังคม ประเทศชาติ และโลก ครูจึงเปรียบเหมือนหัวใจของการจัดการเรียนรู้ในระบบ โรงเรียนที่จะพัฒนาเยาวชนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้

ในการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอน ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องกำกับดูแลนิเทศติดตาม และให้การสนับสนุนส่งเสริมครูผู้สอนอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ เพราะถึงแม้

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติจะมีผลบังคับใช้แล้ว การปฏิรูปการเรียนการสอนตามแนวทางการจัดการศึกษาในหมวด 4 สามารถดำเนินการได้ทันทีโดยไม่ต้องรอกฎหมายลูกรองรับเหมือนหมวดอื่น แต่ก็ยังมีครู ผู้บริหาร ผู้ปกครองและชุมชนจำนวนมากที่ไม่เข้าใจ หรือเข้าใจผิดเกิดความสับสนในเรื่อง “การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนสำคัญที่สุด” ว่าเป็นอย่างไร (รุ่ง แก้วแดง, 2543 : 5)

สาเหตุที่ครูยังไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนจากครูเป็นศูนย์กลาง มาเป็นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางหรือเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญนั้น คงมีปัจจัยหลายประการที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านบทบาทของผู้บริหารในการบริหารจัดการ แต่สาเหตุที่สำคัญคือครูขาดความรู้ ความเข้าใจและแนวทางที่ชัดเจนในการดำเนินการ นับเป็นเรื่องที่น่าประหลาดใจที่แม้เวลาจะผ่านไปกว่า 20 ปีแล้วที่มีการเปลี่ยนแปลงหลักสูตร แต่แนวคิดในเรื่องการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางก็ยังคงอยู่ แสดงให้เห็นว่าแนวคิดดังกล่าวยังไม่ได้เกิดผลในทางปฏิบัติในระดับที่น่าพอใจ (ทิสนา เขมมณี, 2542 : 27)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 เป็นสถานศึกษาที่ดำเนินการตามนโยบาย ของกระทรวงศึกษา ตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่ส่งเสริมให้มีการวิจัยทางการศึกษาและพัฒนากระบวนการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ โดยส่งเสริมให้จัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จึงเป็นนโยบายที่ควรได้รับการตอบสนองเป็นอย่างดี การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 นั้น ได้เน้นเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นเกี่ยวกับ 1) การวิเคราะห์หลักสูตร 2) การวิเคราะห์ผู้เรียน 3) การออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ 4) การจัดการเรียนรู้ 5) การประเมินผลการเรียนรู้ 6) การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน และ 7) การรายงานผลการเรียนรู้

ในปัจจุบันผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน ได้พยายามปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนเพื่อสร้างคนให้มีคุณภาพอย่างต่อเนื่องแต่เท่าที่ทำได้ลักษณะเป็นการสร้างวัตถุ มากกว่าเป็นการสร้างคน เช่น ปรับปรุงอาคารสถานที่ ยังมีได้ ลงลึกมากพอถึงการเปลี่ยนแปลงแนวคิดและจิตสำนึกของคน

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 ที่กำลังดำเนินงานอยู่ว่ามีคุณภาพ ถูกต้อง เหมาะสม สอดคล้องกับสังคมไทยและสังคมโลกปัจจุบันมากน้อยเพียงใด เพื่อจะได้นำผล

การศึกษาไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุง แก้ไขและสนับสนุนให้ครูได้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้มีคุณภาพและประสบผลสำเร็จต่อไป

ปัญหาการวิจัย

1. ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 อยู่ในระดับใด
2. การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 อยู่ในระดับใด
3. ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 สัมพันธ์กันหรือไม่ อย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1
2. เพื่อศึกษาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1

สมมติฐานการวิจัย

ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 มีความสัมพันธ์กันในทางบวก

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 116 คน ครูผู้สอน จำนวน 1,647คน รวมประชากรทั้งหมด 1,763 คน ปีการศึกษา 2554

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 ได้กลุ่มตัวอย่างผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 116 คน ครูผู้สอนจำนวน 322 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 438 คน โดยใช้สูตรของ ทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane, 1973 : 25) ที่ระดับความมั่นใจ 95% และความคลาดเคลื่อน 5%

3. ตัวแปรที่ศึกษา ตัวแปรที่ผู้วิจัยใช้ในการศึกษานี้ ประกอบไปด้วย ตัวแปรต้นและตัวแปรตาม ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

3.1 ตัวแปรต้น เป็นตัวแปรที่เกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งได้แก่ภาวะผู้นำ 6 ด้านคือ 1) พฤติกรรมการมุ่งประสงค์ 2) พฤติกรรมการทำงานเป็นทีม 3) พฤติกรรมการมองการณ์ไกล 4) พฤติกรรมที่มีคุณธรรมและจริยธรรม 5) พฤติกรรมวางแผน และ 6) พฤติกรรมการมุ่งสัมพันธ์รายบุคคล

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเกี่ยวกับ 1) การวิเคราะห์หลักสูตร 2) การวิเคราะห์ผู้เรียน 3) การออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ 4) การจัดการเรียนรู้ 5) การประเมินผลการเรียนรู้ 6) การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน และ 7) การรายงานผลการเรียนรู้

นิยามศัพท์เฉพาะ

การวิจัย เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 ครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงขอกำหนดความหมายหรือคำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัยเป็นการเฉพาะดังต่อไปนี้

1. ภาวะผู้นำ หมายถึง บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 ที่แสดงออกถึงความสามารถในการแก้ปัญหา การบำรุงขวัญและกำลังใจ

ที่มุ่งเราให้เป็นไปตามเป้าหมายขององค์การให้ผู้ได้บังคับบัญชาหรือชุมชนร่วมมือกันทำงานให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด ประกอบด้วยพฤติกรรมกรรมการมุ่งประสงค์ พฤติกรรมการทำงานเป็นทีม พฤติกรรมการมองการณ์ไกล พฤติกรรมการมีคุณธรรมและจริยธรรม พฤติกรรม การวางแผน และพฤติกรรมการมุ่งสัมพันธ์รายบุคคล ได้แก่

1.1 พฤติกรรมกรรมการมุ่งประสงค์ หมายถึง พฤติกรรมที่ผู้บริหารสถานศึกษาปฏิบัติโดย ตั้งจุดมุ่งหมายในการทำงานและชี้แจงให้ผู้ร่วมงานทราบอย่างชัดเจน เพื่อเป็นเครื่องมือให้ผู้ปฏิบัติงาน เข้าใจและดำเนินการไปในทิศทางเดียวกัน โดยมีจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้เป็นหลัก และผู้บริหารสถานศึกษา สามารถสร้างแรงจูงใจให้ผู้ร่วมงานมีความพยายามไปให้ถึงจุดหมายที่ตั้งไว้ได้

1.2 พฤติกรรมการทำงานเป็นทีม หมายถึง พฤติกรรมที่ผู้บริหารสถานศึกษา สนับสนุน ส่งเสริมให้ผู้ร่วมงานเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการทำงาน โดยโน้มน้าวให้ผู้ร่วมงาน มีความมั่นใจในการทำงานและเปิดโอกาสให้ทีมงานทำงานโดยอิสระ เต็มตามศักยภาพ

1.3 พฤติกรรมการมองการณ์ไกล หมายถึง พฤติกรรมที่ผู้บริหารสถานศึกษา แสดงให้เห็นในการบริหารงานที่สามารถรับรู้ภารกิจที่ต้องทำ ทันทต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นสามารถที่จะ นำความหวัง ความฝันมาเป็นความจริง ผู้นำที่มองการณ์ไกลจะเป็นผู้ที่มองอะไรอย่างกว้าง ๆ มีความอดทน มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ซึ่งทำให้สามารถเข้าใจอะไรก็ได้โดยใช้เวลาเพียงเล็กน้อย ได้ผลผลิตอย่างคุ้มค่า

1.4 พฤติกรรมการมีคุณธรรมและจริยธรรม หมายถึง พฤติกรรมที่ผู้บริหารสถานศึกษา แสดงออกถึงความมีศีลธรรม มีความซื่อสัตย์ พุคความจริง รักษาความสัตย์สุจริต มีความรับผิดชอบ มีความยุติธรรม ไม่เอารัดเอาเปรียบผู้อื่น

1.5 พฤติกรรมการวางแผน หมายถึง พฤติกรรมที่ผู้บริหารสถานศึกษาแสดงให้เห็นถึง กระบวนการคิดล่วงหน้าเกี่ยวกับสิ่งที่ต้องการในอนาคต และหาวิธีที่จะ ได้มาซึ่งสิ่งที่ต้องการนั้น

1.6 พฤติกรรมการมุ่งสัมพันธ์รายบุคคล หมายถึง พฤติกรรมที่ผู้บริหารสถานศึกษา แสดงให้เห็นในการบริหารงานด้านการเอาใจใส่ความต้องการ ของบุคลากร แต่ละคนให้ความสำคัญต่อ การพัฒนาศักยภาพด้านต่าง ๆ ของบุคลากรเป็นรายบุคคล กระจายอำนาจความรับผิดชอบการตัดสินใจ ให้ความช่วยเหลือ เป็นพี่เลี้ยง เป็นผู้สอนงาน ส่งเสริมให้บุคลากรเกิดจินตนาการมีความมั่นคง มีความรู้สึกเป็นตัวของตัวเอง มีความรับผิดชอบและควบคุมตนเองได้

2. ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้ที่ดำรงตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา รองผู้บริหาร สถานศึกษา ในตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1

3. ครูผู้สอน หมายถึง ครูผู้ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1

4. สถานศึกษา หมายถึง หน่วยงานที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1

5. การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง การจัดการเรียนรู้ที่มุ่งประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียนให้ได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ มีทักษะในการแสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย สามารถนำวิธีการเรียนรู้ไปใช้ในชีวิตจริงได้ ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนเพื่อพัฒนาผู้เรียน โดยมีองค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ 7 ประการ ได้แก่

5.1 การวิเคราะห์หลักสูตร หมายถึง หมายถึง การศึกษาภาระงานสอนในส่วนที่เกี่ยวข้องกับคำอธิบาย หรือคำอธิบายรายวิชา เพื่อจะทำให้ทราบว่าในแต่ละเนื้อหา/รายวิชา ควรจะจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิธีใด มีขอบข่ายเนื้อหาที่จะต้องเรียนรู้หรือฝึกทักษะอะไรบ้าง รวมทั้งต้องการให้ผู้เรียนมีหรือเกิดพฤติกรรมในด้านความรู้ ทักษะ เจตคติและการจัดการอะไรบ้าง

5.2 การวิเคราะห์ผู้เรียน หมายถึง การบันทึกร่องรอยหลักฐานที่บ่งบอกว่ารู้จักผู้เรียน แต่ละคนเป็นอย่างดี โดยการสังเกตพฤติกรรม ความสนใจ และพฤติกรรมเด่น/ด้อย เป็นพิเศษศึกษาร่องรอยหลักฐานจากประวัติ บันทึกผลการเรียนรู้ที่ผ่านมา สืบรวจลักษณะบางประการที่น่าสนใจเพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาผู้เรียนให้เหมาะสมกับศักยภาพ

5.3 การออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ หมายถึง แผนการจัดประสบการณ์และกิจกรรมการเรียนรู้ การใช้สื่อ การวัดผลประเมินผลให้สอดคล้องกับเนื้อหาสาระและจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ในหลักสูตร

5.4 การจัดการเรียนรู้ หมายถึง การจัดการเรียนการสอนที่สามารถสร้างและพัฒนาผู้เรียนให้เกิดคุณลักษณะต่าง ๆ ที่ต้องการ

5.5 การประเมินผลการเรียนรู้ หมายถึง บทบาทของผู้บริหารในการควบคุม ติดตาม ดูแลการวัดผล การทดสอบความรู้ หรือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้เป็นไปตามสภาพจริงและหลากหลายวิธี

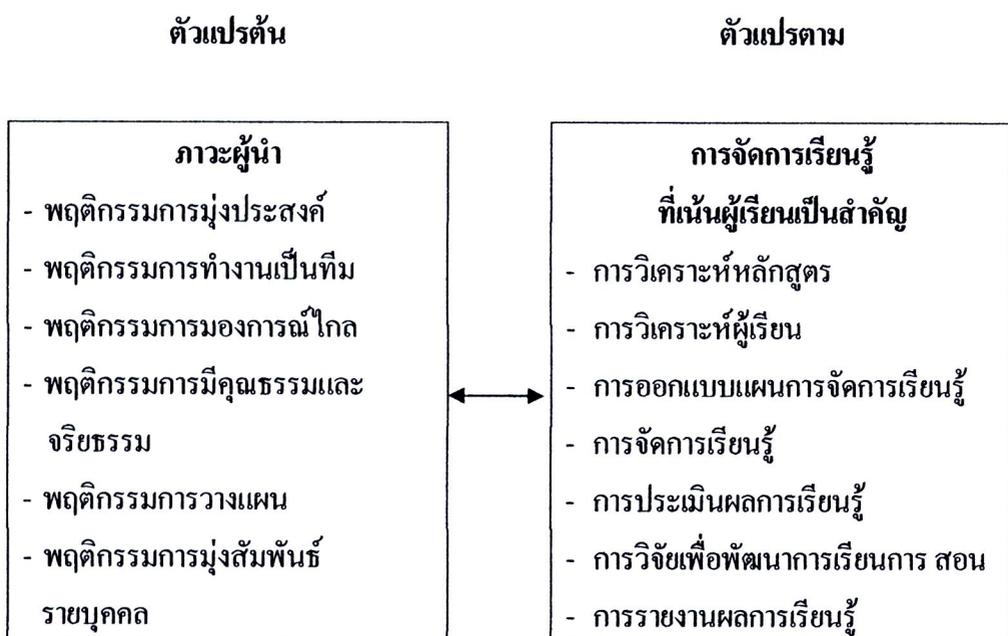
5.6 การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน หมายถึง การใช้เทคนิควิธีเกี่ยวกับการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ถือเป็นสิ่งสำคัญ เพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ ให้เป็นไปตามความแตกต่างของผู้เรียน โดยมีขั้นตอนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ คือ การสำรวจและวิเคราะห์ปัญหา การกำหนดวิธีการในการแก้ปัญหา การพัฒนาวิธีการหรือนวัตกรรมและเครื่องมือวัด การนำวิธีการหรือนวัตกรรมไปใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอผลการวิจัย

5.7 การรายงานผลการเรียนรู้ หมายถึง การแจ้งผลการเรียนให้ผู้เรียน ผู้ปกครองทราบ ความก้าวหน้า โดยใช้วิธีการรายงานผลในรูปแบบต่างๆ อย่างเป็นระบบ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาและหาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับ การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 องค์ประกอบของภาวะผู้นำ 6 ด้าน (พยอม วงศ์สารศรี, 2542 : 230) คือ 1) พฤติกรรมการมุ่งประสงค์ 2) พฤติกรรมการทำงานเป็นทีม 3) พฤติกรรมการมองการณ์ไกล 4) พฤติกรรมการมีคุณธรรมและจริยธรรม 5) พฤติกรรมการวางแผน และ 6) พฤติกรรม การมุ่งสัมพันธ์ รายบุคคล ส่วนขอบเขตเนื้อหาเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ผู้บริหารมีบทบาทสำคัญใน การสนับสนุนครูซึ่งเป็นบุคลากรหลักและมีบทบาทสำคัญที่สุด ในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ ผู้บริหารจึงต้องสนับสนุนให้ครูทำความเข้าใจในเรื่อง ที่เกี่ยวกับการวิเคราะห์หลักสูตร การวิเคราะห์ผู้เรียน การออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ การประเมินผลการเรียนรู้ การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน การรายงานผลการเรียนรู้ ดังแผนภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การวิจัยครั้งนี้จะได้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับ ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 ซึ่งจะเป็นประโยชน์ดังนี้

1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 ได้ข้อมูลของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน เกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา
2. ผู้บริหารสถานศึกษาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลการวิจัยมาใช้ประโยชน์เป็นข้อมูลในการส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 ให้มีคุณภาพ บรรลุตามเป้าหมายและมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล